

Butlletí Informatiu *d'història de l'educació*

Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana

Núm. 29, octubre - desembre 2009, - 2a època

History of Education Bulletin
Bulletin d'Histoire de l'Éducation
Boletín de Historia de la Educación

En aquest número hi trobareu:

El Museu Virtual de Pedagogia de la Universitat de Vic	1
El que ha esdevingut	3
Informacions d'interès	8
Llibres	10

EL MUSEU VIRTUAL DE PEDAGOGIA DE LA UNIVERSITAT DE VIC

El MUVIP (Museu Virtual de Pedagogia de la Universitat de Vic) és expressió de la voluntat de promoure la conservació del patrimoni educatiu mitjançant la participació de diferents administracions, institucions i particulars sensibles al deixant de la nostra història.

Bé gràfic: Punt de llibre de l'Escola Bellesguard de Barcelona

Com a Museu Virtual aplega diferents activitats a fi de facilitar i potenciar la preservació de la memòria educativa i pedagògica. Així, amb la finalitat que els béns es conservin en els centres de producció i ús, des del MUVIP considerem

essencial la tasca de catalogació i documentació de béns documentals, gràfics i materials, per tal de garantir la pervivència de la memòria que ens aporten.

Bé material: La caseta de l'Escola Claravalls

Com a dipositari digital d'un fons documental, gràfic i material informat vol

ser centre de referència per a les recerques i estudis sobre la memòria educativa i pedagògica. Paral·lelament, des del grup de recerca que sustenta el projecte, el GREUV (Grup de Recerca Educativa de la Universitat de Vic) s'elaboren diferents treballs d'investigació a l'entorn de l'evolució històrica, passada i recent, per a poder comprendre allò que va succeir i, alhora, entendre el que està esdevenint.

conèixer els fons de la nostra memòria. Cosa que entenem que ha de ser feta de manera oberta i accessible per a tothom, atès que el patrimoni educatiu i pedagògic és patrimoni de tots i de totes.

Pàgina web del MUVIP:
 <<http://www.uvic.cat/muvip/>>

Com a plataforma museística virtual, el MUVIP té la funció de difondre i donar a

INVENTARIO detallado de los enseres y útiles de enseñanza que se custodian en dicha Escuela con expresión de su número y estado de conservación en que se hallan

nº de objetos	designación de los objetos	estado de conservación nueve buena use deteriora	
1	- Crucifijo	/	
2	- Cuadros	/	
1	- Imágen de la Virgen	/	
2	- Armarios de Madera	/	/
3	- Pizarras	/	
21 - 22	- Mesas bipersonales	19	3
1	- Estufa de cáscara	/	
2	- Mesas profesora	1	1
1	- Papelera		1
1	- Tarima	/	
3 - 2	- Sillas	1	1
3	- Colgaderos para abrigos	/	
1	- Compás de pizarra		/
1	- Regla madera, de pizarra	/	
1	- Escuadra madera	/	
1	- Semicírculo de pizarra	/	
1	- Carpeta de Hule		/
2	- Borradores de pizarra	/	
1	- Esfera terrestre	/	
1	- Mapa "mundi	/	
1	- Mapa Fisico-político de España		/
1	- Mapa Fisico de España	/	
1	- Mapa Político de España	/	
1	- Mapa de Cataluña	/	
1	- Mapa Fisico-político de América	/	
1	- Mapa " " de Europa	/	/
1	- Mapa " " de África	/	
1	- Mapa " " de Asia	/	
LIBROS			
1	- Registro de Cartillas	/	
1	- Registro de C.E.P.	/	
1	- Diccionario Enciclopédico Hedera	/	
1	- Diccionario de la Lengua	/	
1	- Atlas Aguilar	/	
6	- Temas del Padre Manjón	/	
1	- Tema Organización Escelar	/	
1	- Tema Educación Nacional	/	
	- Varios libros de texto		
	- Nº Vida Escelar		
	- Boletines de la Inspección		
4	- Cursos completos 1er curso primaria	/	
5	" " 2º " "	/	

Sta. Eulalia de Riuprimer a 15 de septiembre de 1969

La Maestra
B. Bunde

Bé documental: Inventari de l'escola CEIP El Roure Gros, de Santa Eulàlia de Riuprimer

EL QUE HA ESDEVINGUT

ISCHE 31 EDUCATING THE PEOPLE – THE HISTORY OF POPULAR EDUCATION (EDUCANT EL POBLE – HISTORIA DE L'EDUCACIÓ POPULAR) Utrecht (Holanda) 26 – 29 d'agost de 2009

La 31 *International Standing Conference of History of Education* (ISCHE) va tenir lloc del 26 al 29 d'agost de 2009 a la Universitat d'Utrecht, a Holanda. L'amfitriona va ser la Universitat d'Utrecht i comptava amb el suport de Belgian-Dutch Society for History of Education, Maatschappij tot Nut van 't Algemeen (Edam), Faculty of Social and Behavioural Sciences of Utrecht University, i Dutch National Education Museum of Rotterdam. La Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana hi fórem presents.

El comitè organitzador estava presidit pel professor Sjaak Braster (Utrecht University) i comptava amb l'ajut de Nelleke Bakker (University of Groningen, The Netherlands), Marjoke Rietveld-van Wingerden (VU University Amsterdam, The Netherlands), Angelo Van Gorp (KU Leuven, Belgium), Bruno Vanobbergen (Ghent University, Belgium) i Simche Heringa i Luuk Keijser (FBU Congressbureau, Utrecht University).

L'Educació popular, *Education populaire* en francès o *Volkserziehung* en alemany, és un concepte amb molts significats. La seva definició ha anat canviant al llarg del temps i dels contextos, durant el congrés s'hi va aprofundir des de diversos àmbits i perspectives des dels diversos països representats. Es van exposar recerques que van des del que es poden considerar les primeres accions als segles XVII-XVIII fins a l'actualitat i des d'una perspectiva comparativa en l'àmbit internacional i nacional.

Per tal de facilitar la reflexió comuna i comparativa d'un tema tan ampli es van proposar sis blocs de debat:

- Educació popular i il·lustració
- Educació popular i religió
- Educació popular i política
- Educació popular i gènere
- Educació popular i colònies

Durant el congrés hi va haver quatre conferències plenàries, set sessions de treball paral·lel amb presentació de comunicacions (160 comunicacions, agrupades per blocs), l'Assemblea General de l'ISCHE, i trobades dels grups internacionals de treball. Els congressistes eren entorn de 250, procedents de tots els continents, entre els quals hi havia professors universitaris, investigadors i doctorands. Majoritàriament les exposicions es van fer en anglès, que era la llengua vehicular predominant.

Es va publicar un resum de totes les comunicacions presentades, que també són a la web del congrés (<<http://edugate.fss.uu.nl/ISCHE2009/>>).

Les conferències van ser a càrrec d'experts i especialistes en els diversos temes amb relació a l'educació popular, on incloïen les dades sobre les seves darreres recerques. En concret es van pronunciar:

- «Sociability, the decline of the Republic and the discovery of the people: the foundation of the Dutch Society for the Common Good», a càrrec de Wijnand Mijnhardt (Utrecht University, Països Baixos).

- «The concept of popular education revised – or what do we talk about when we speak of popular education», a càrrec d'Alejandro Tiana Ferrer (Universidad Nacional de Educación a Distancia, Espanya).
- «Popular education and the logics of schooling», a càrrec d'Elisie Rockwell (Centro de Investigación y Estudios Avanzados, Mèxic).
- «The Voyage Out or La traverse des apparences: Unveiling and Mapping the Paradoxes of Gender and Religion in the History of Education», a càrrec de Thérèse Hamel (Université Laval, Canada).

L'Assemblea General anual de l'ISCHE que, com és habitual té lloc durant el congrés, es va celebrar el 28 d'agost i va ser conduïda pel president: Frank Simon. L'ordre del dia i les actes d'aquesta i de les anteriors es poden consultar a: (<http://www.inrp.fr/she/ische/general_meeting.htm>).

Properes trobades ISCHE:

- ISCHE 32, any 2010 (conjuntament amb ICSH): Amsterdam (Països Baixos). Tema: Descobriments dels infants. Per a més detalls, podeu consultar: <<http://www.inrp.fr/she/ische/index.htm>> o <www.ichs2010.org>. Les propostes de comunicacions s'havien de presentar abans de l'1 de maig de 2009.
- ISCHE 33, any 2011: San Luís Potosí (Colegio de San Luís, Mèxic). Tema: Noves perspectives del vell debat: estat, educació i societat. Properament tindran una web on es publicarà tota la informació disponible.
- ISCHE 34, any 2012: Ginebra (Suïssa). S'emmarcarà dins dels actes de celebració que al llarg de l'any es faran al voltant de Rousseau. El tema s'ha d'acabar de concretar, però versarà sobre infants, joves i coneixement.
- ISCHE 36, any 2013: Londres. Inicialment el tema serà al voltant de l'educació, la pau i la guerra. Comptem amb el suport de diverses institucions.

Ves JORNADES D'HISTÒRIA DE L'EDUCACIÓ VALENCIANA: LA RECUPERACIÓ DEL PATRIMONI HISTORICOEDUCATIU VALENCIÀ.
Gandia, 30 i 31 d'octubre de 2009

Cal localitzar, recuperar i divulgar el ric patrimoni historicoeducatiu valencià que es troba, a hores d'ara, dispers en centres docents, entitats públiques i privades, i, en conseqüència, enllestir un projecte que cohesioni propostes diverses i hi doni una resposta adient.

Aquesta seria la conclusió a la qual arribaren els participants a les jornades organitzades pel CEIC Alfons el Vell i el Departament ECHE de la Universitat de València, després de reflexionar sobre elements teòrics, com els proporcionats pel professor Dr. Alejandro Mayordomo de la UV, en la sessió inaugural; de conèixer propostes metodològiques per tal de dur-lo endavant (la utilització de fonts orals i *històries de vida*, la investigació en l'*etnografia escolar*, el *patrimoni material i immaterial de l'educació com a consciència crítica*), d'analitzar les diferents experiències pràctiques existents al llarg de tot l'estat: *Museo Pedagógico Andaluz*, *Museo virtual de Historia de la Educación* (U. de Múrcia) *Museo Pedagógico de Galicia*, *Museo Pedagógico de Aragón* i *Projecte del Museu Pedagògic de Catalunya*) i, fins i tot, d'altres que s'han desenvolupat, en diferents moments al llarg del nostre país, i que es troben algunes en una mena de parèntesi d'espera (*Biblioteca-Museo Escolar de León Esteban*, *l'Arxiu de Fonts Orals de l'Institut de Cultura Juan Gil Albert d'Alacant*), d'altres en vies de

consolidació (la pàgina web de patrimoni historicoeducatiu de la UV, la recuperació de la memòria dels mestres valencians exiliats), i unes terceres amb perspectives d'expansió (la *Fundació Càtedra Enric Soler i Godes*, i el projecte de recuperació del material científic dels instituts històrics d'ensenyament secundari)

El fet d'haver acompanyat les jornades d'una exposició de materials, que formen part del patrimoni historicoeducatiu valencià, va servir d'al·licient per tal d'estimular els assistents a enllestir un projecte que, sota el patrocini de l'Administració pública o d'entitats privades, sigui capaç d'unir esforços i concretar-se en una sòlida proposta que ens permeti comptar amb un espai real i/o virtual per tal de fer-lo realitat.

EL MESTRE FÈLIX MARTÍ ALPERA TORNA A LA SEVA ESCOLA
Barcelona, 12 de novembre de 2009

El passat 12 de novembre a Barcelona, l'escola Àngel Baixeras, juntament amb l'Associació d'Amigues i Amics de l'Escola Àngel Baixeras i amb la col·laboració de diferents entitats, entre les quals la Societat d'Història de l'Educació, varen organitzar un homenatge «necessari»(es deia en el programa) al mestre Fèlix Martí Alpera.

Va ser un homenatge amb la voluntat de recuperar una figura cabdal de la renovació pedagògica de casa nostra. Es va celebrar amb una participació molt activa i directa de l'actual equip de l'escola i de l'associació de pares. L'acte entranyable, emotiu i reivindicatiu alhora, va ser una demostració d'amor a la figura de Martí Alpera i, al mateix temps, d'amor a l'escola per la feina que ha anat fent al llarg de tants anys.

Intervingueren els professors Pedro I. Moreno Martínez i Josep González-Agàpito, que glosaren la figura de Martí Alpera en el marc de la pedagogia de la seva època. També intervingueren l'arquitecte Marc Cuixart, el director del Museu d'Història de Barcelona Joan Roca, la presidenta de la Fundació Àngels Garriga Maria Assumpta Baig, i l'antic alumne i advocat Francesc Casares.

LA REALITZACIÓ DELS DRETS DE L'INFANT, AVUI.
Seminari commemoratiu del vintè aniversari de la Convenció de les Nacions Unides
sobre els drets de l'infant.
Barcelona, 13 de novembre de 2009

El passat 13 de novembre tingué lloc a Barcelona, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, aquest Seminari organitzat per la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'IEC, la Societat Catalana de Pedagogia, la Societat Catalana d'Estudis Jurídics i la Societat d'Història de l'Educació.

El Seminari va comptar amb la participació de 25 experts procedents dels diferents àmbits relacionats amb el món de la infància (Sindicatura, ajuntaments, Audiència, universitats: dret, pedagogia, psicologia, pediatria, etc.). Les ponències varen anar a càrrec de Jordi Cots Moner, exadjunt al Síndic de Greuges per a la defensa dels drets dels infants, que va tractar el tema «Els drets de l'infant: estat de la qüestió», Carlos Villagrasa Alcaide, professor de Dret Civil a la facultat de Dret a la UB que parlà de: «Precisions sobre el concepte de drets de l'infant» i Stefan Vanistendael, secretari general adjunt i director del departament de recerca i desenvolupament del Bureau International Catholique de l'Enfance (BICE) que va parlar sobre «Resiliència i drets de l'infant».

FRANCESC EIXIMENIS. EL CONTEXT I L'OBRA D'UN GRAN PENSADOR CATALÀ
MEDIEVAL.
Cicle de conferències organitzat amb motiu del sis-centè aniversari de la seva mort.
Barcelona, 16 i 17 de desembre de 2009

L'Institut d'Estudis Catalans ha organitzat aquest cicle de conferències, inaugurades el passat dia 16 de desembre per Salvador Giner, president de l'Institut d'Estudis Catalans, Maria Teresa Ferrer, presidenta de la Secció Historicoarqueològica, Josep González-Agàpito, president de la secció de Filosofia i Ciències Socials, i Antoni Riera Melis, membre de la Secció Historicoarqueològica i coordinador del cicle.

Les intervencions han girat en torn de dues grans temàtiques:

I. El context històric de Francesc Eiximenis. Amb les conferències següents:

- Les estructures polítiques de la Corona catalanoaragonesa, 1333-1440, a càrrec de Flocel Sabaté Curull, de la Universitat de Lleida.
- La projecció exterior de la Corona catalanoaragonesa a la segona meitat del segle XIV, a càrrec de Maria Teresa Ferrer i Mallol, del Consell Superior d'Investigacions Científiques, i de l'Institut d'Estudis Catalans.
- La ciutat de València a la segona meitat del segle XIV, a càrrec d'Enric Guinot, de la Universitat de València, i de l'Institut d'Estudis Catalans.

II. L'extensa i diversa obra de Francesc Eiximenis

- *Lo Crestià*. A càrrec de Xavier Renedo, de la Universitat de Girona, i de l'Institut Francesc Eiximenis.

- Els orígens del republicanisme: *Lo regiment de la cosa pública*, a càrrec de Salvador Giner, de la Universitat de Girona, i de l'Institut d'Estudis Catalans.
- *El tractat sobre la usura*, a càrrec de Josep Hernando Delgado, de la Universitat de Barcelona.
- *La Vida de Jesucrist*, una obra de difusió europea, a càrrec d'Albert Hauf, de la Universitat de València, i de l'Institut d'Estudis Catalans.
- *El Psalterium*, un llibre per a papes, reis i bisbes, a càrrec de Curt Witllin, de l'Institut d'Estudis Catalans, i del Centre d'Estudis Francesc Eiximenis.
- Els manuscrits i les primeres edicions, a càrrec de Jaume Puig, de l'Institut d'Estudis Catalans.

III. Taula rodona sobre el llegat intel·lectual de Francesc Eiximenis, amb la intervenció de Salvador Giner, Albert Hauf i Antoni Riera.

ACTES COMMEMORATIUS DEL CENTENARI DE LA MORT DE FRANCESC FERRER I GUÀRDIA

La Facultat d'Educació i Psicologia i el Departament de Pedagogia de la Universitat de Girona ha organitzat una sèrie d'activitats commemoratives del centenari de la mort de Ferrer i Guàrdia. Els actes celebrats i els previstos per al 2010 són:

—30 de novembre de 2009. Conferència sobre la vida i obra de Francesc Ferrer i Guàrdia i les seves aportacions a la pedagogia actual, a càrrec de Pere Solà (UAB).

—10 de desembre de 2009. Vídeo fòrum moderat per Salomó Marquès (UdG).

—17 de desembre de 2009. Taula rodona sobre «Laïcitat i científicitat en la pedagogia de Ferrer i Guàrdia» amb la participació de:
Joan Manel del Pozo (UdG)
Jordi de Cambra (UdG)
Emili Cortavitarte (CGT-Educació)

—Març 2010. Exposició de quadres sobre la vida i obra de Ferrer i Guàrdia. Seu: Edifici nou de la Facultat d'Educació i Psicologia.

**Actes commemoratius del centenari de la mort de
Francesc Ferrer i Guàrdia**

- **30 de novembre, 11:30h. Sala de Graus**
Conferència sobre la vida i obra de Ferrer i Guàrdia i les seves aportacions a la Pedagogia actual, a càrrec de **Pere Solà** (UAB)

- **10 de desembre, 13h. Aula 31**
Vídeo fòrum moderat per **Salomó Marquès** (UdG)

- **17 de desembre, 10h. Sala de Graus**
Taula rodona "Laïcitat i científicitat en la pedagogia de Ferrer i Guàrdia" amb la participació de:
- **Joan Manel del Pozo** (UdG)
- **Jordi de Cambra** (UdG)
- **Emili Cortavitarte** (CGT-Educació)

- **Març de 2010**
Exposició de quadres sobre la vida i obra de Ferrer i Guàrdia.
Seu: Edifici nou de la Facultat d'Educació i Psicologia

 Facultat d'Educació i Psicologia
Departament de Pedagogia
UdG

**1909
2009**

XIX JORNADES D'HISTÒRIA DE L'EDUCACIÓ **Olot, 18-20 novembre 2010**

La Fundació Estudis Superiors d'Olot, el Patronat d'Estudis Històrics d'Olot, el Col·lectiu de Mestres de la Garrotxa i Comarca i la Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, amb la col·laboració de l'Ajuntament d'Olot i altres entitats organitzen aquestes jornades d'estudi, reflexió i intercanvi al voltant del tema:

Dones i educació

És un fet innegable la importància que les dones han tingut en l'àmbit educador (familiar, escolar, etc.). Malauradament la majoria de les aportacions i dels estudis historicoeducatius fan referència al treball fet pels seus companys, els homes. Poca cosa sabem del paper que les dones han jugat en l'educació al llarg dels tres darreres segles, en la modernitat i l'època contemporània. Es coneixen noms com Rosa Sensat, Francesca Bonameison, etc., —per posar un exemple del passat segle XX—, però en falten molts d'altres que treballaren individualment o col·lectivament en poblacions i comarques del nostre país. És per això que volem recuperar part de la tasca feta per les dones en el camp educatiu, ja sigui a l'escola com en altres àmbits: colònies, escoltisme, centres d'esplai, centres excursionistes, biblioteques, política, sindicats, etc.

Amb el desig de fomentar la recerca oral i les històries de vida, hi ha un àmbit temàtic dedicat a aquest aspecte. També amb la finalitat d'afavorir els estudis locals de la comarca on se celebren les jornades es proposa un apartat dedicat a aquest tema.

Àmbits temàtics:

1. La dona i l'educació durant la Il·lustració i el Liberalisme
  - 1.1 En l'àmbit escolar
  - 1.2 Fora de l'escola
2. Dona i educació durant la monarquia alfonsina i la II República
  - 2.1 En l'àmbit escolar
  - 2.2 Fora de l'escola
3. Dona i educació durant la dictadura franquista
  - 3.1 En l'àmbit escolar
  - 3.2 Fora de l'escola
4. Memòria oral i biografies
5. Aportacions sobre història de l'educació de la Garrotxa

Presentació de comunicacions

- Es poden presentar comunicacions sobre qualsevol dels àmbits programats.
- La proposta de comunicació s'ha de fer arribar abans del 10 de gener de 2010 a l'adreça de correu electrònic <mfigueras@olot.cat> especificant el nom de l'autor, adreça personal i laboral (si escau) amb telèfon i correu electrònic, el títol, l'àmbit temàtic en el qual s'adscriu i un resum, d'un màxim de 20 línies.
- Posteriorment es comunicarà l'acceptació o no de la comunicació per part del Comitè Científic de les Jornades.
- Les comunicacions han de tenir una extensió màxima de 30.000 caràcter (amb espais, notes i bibliografia inclosos; tipus de lletra Times New Roman 12, interlineat 1,5) i s'han de lliurar abans del 16 de maig de 2010. Cal enviar-les en suport paper i per correu electrònic (processador de textos Word) a l'adreça següent: Marta Figueras, Fundació Estudis Superiors d'Olot; Àrea d'Art i Cultura, Fontanella, 3 17800 Olot. Ha de constar-hi: títol, autor, institució de procedència, correu electrònic i un resum de 150 paraules en català, castellà i anglès (Times New Roman 10, interlineat senzill).
- El sistema de citació de llibres, articles i documentació serà l'habitual de la revista de la Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, *Educació i Història*.

Preus de la inscripció

General: 60 euros

Estudiants, socis de les entitats organitzadores, jubilats: 30 euros

Informació:

* Marta Figueres – Fundació Estudis Superiors d'Olot

<mfigueras@olot.cat> 972 – 262 128

* Teresa Balagué – Societat Història de l'Educació (Institut d'Estudis Catalans)

<tbalague@iec.cat> 93 – 324 85 80

* Xesca Tió – Departament Pedagogia UdG

<xesca.tio@udg.edu> 972 – 41 83 07

Organitzen

Fundació Estudis Superiors d'Olot (FES)

Patronat d'Estudis Històrics d'Olot (PEHOC)

Col·lectiu de Mestres de la Garrotxa i Comarca

Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana (SHEPPCC)

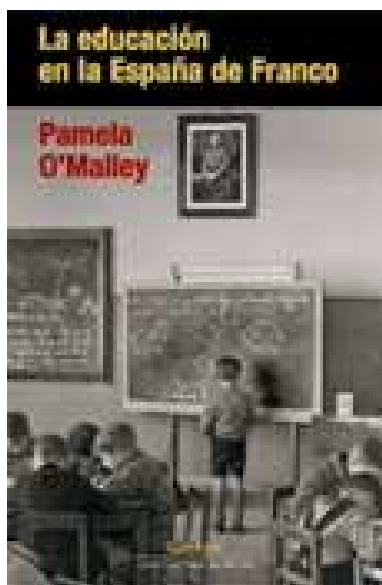
Col·laboren

Ajuntament d'Olot

Departament de Pedagogia, Universitat de Girona

La Garrotxa, comarca dels volcans

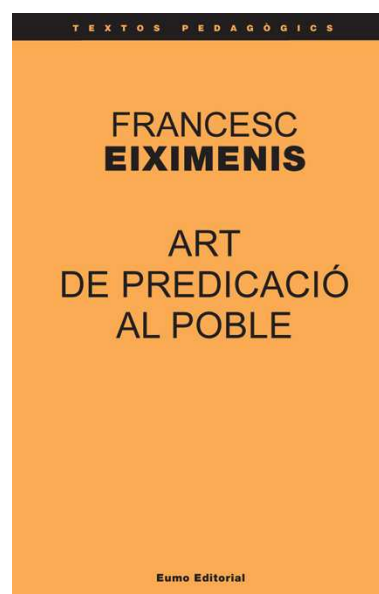
O'MALLEY, Pamela. *La educación en la España de Franco*. Madrid: Gens Ediciones, 2008, 230 pàg.

Llibre pòstum de Pamela O'Malley, escrit un cop jubilada com a docent i en el qual l'autora combina la recerca històrica amb la seva particular visió del món i de l'ensenyament. El text consta de dues parts: la primera explica els antecedents històrics i la situació de l'ensenyament en els anys seixanta a Espanya, que va desembocar en la Llei general d'educació de 1970; a la segona, el text analitza l'oposició al model pedagògic basat en el nacional-catolicisme. El resultat final és un treball que combina en la narració aspectes de la pròpia recerca històrica amb elements de la memòria i la història viscuda, en el qual es repassa l'estat en què es trobava l'escola en l'etapa franquista i els moviments polítics, sindicals i professionals que es van produir per aconseguir un model d'ensenyament integrador, model al qual Pamela O'Malley va dedicar el seu fer i el seu saber.

EIXIMENIS, Francesc. *Art de predicació al poble* (edició de Xavier Renedo). Vic: Eumo [Textos Pedagògics], 2009, 160 pàg.

Francesc Eiximenis (c. 1327-1409) és una figura cabdal de la literatura catalana i universal de tots els temps. Mentre vivia, les seves obres ja foren traduïdes a diverses llengües i tingueren una gran influència a tot Europa. El conjunt dels escrits d'Eiximenis representa un ampli projecte educatiu en una època en què la majoria de la població no anava a escola. La preocupació i les observacions de caràcter pedagògic impregnen tots i cadascun dels manuscrits que s'han conservat fins als nostres dies. *L'Art de predicació al poble*, escrit en llatí i adreçat als predicadors, és un tractat pedagògic que explica els fonaments, les tècniques i els recursos per predicar i que dibuixa el perfil del predicador ideal. Xavier Renedo, professor de la UdG i un dels màxims especialistes en Eiximenis, ha tingut cura de l'edició de l'obra esmentada d'Eiximenis i n'ha redactat el pròleg.

Pere Solà, professor de la UAB, ha elaborat la cronologia que encapçala la present edició.

SÁNCHEZ-VALVERDE VISUS, Carlos. *La junta provincial de protecció a la infància de Barcelona, 1908-1985: aproximació i seguiment històric*. Barcelona: Departament d'Acció Social i Ciutadania, 2009, 201 pàg.

Llibre que tracta sobre el naixement, el desenvolupament i la desaparició de la Junta de Protecció a la Infància de Barcelona, presenta l'evolució del sistema de protecció de la infància i l'adolescència a través de més de mig segle. Hom pot descarregar-se'l en format digital a l'adreça: http://dixit.gencat.cat/system/galleries/download/dixit-publicacions/Junta_provincial_proteccion_infancia_barcelona.pdf.

SALAS, P. (coord.). *Els protagonistes de l'obra de Colònia. Col·laboradors i continuadors del llegat de Guillem Cifre*. Anuari núm. 13, any 2008-09. Ajuntament de Pollença, 131 pàg.

Anuari dedicat íntegrament a l'estudi dels col·laboradors i continuadors de l'obra de Guillem Cifre de Colònia. A través de diverses col·laboracions, es donen a conèixer els principals trets biogràfics i professionals d'aquelles persones que feren possible el naixement i desenvolupament de la Institució d'Ensenyament de Pollença, la Caixa d'Estalvis, o la Societat de Socors Mutus; així com el renovat republicanisme local que també protagonitzà Guillem Cifre. Cinc articles conformen aquest anuari, el primer, titulat «Els bons homes de Colònia» ens apropa globalment als col·laboradors de Cifre, segueixen quatre articles dedicats a Joan Albis Bennassar, Clara Hamerl, Rafel Cortès Forteza i el matrimoni format per Guillem Bestard i Margarida Comas.

MONTERO, Mercedes. *La conquista del espacio público. Mujeres españolas en la universidad (1910-1936)*. Madrid: Minerva Ediciones, 2009, 282 pàg.

Aquest llibre analitza l'accés de la dona espanyola a la Universitat, des de 1910 (quan va poder matricular-se lliurement) fins a la Guerra Civil. Compara l'evolució d'aquest fenomen amb el de dos corrents ideològics molt diferents: la Institución Libre de Enseñanza i els sectors catòlics impulsats per Pedro Poveda. A Espanya, la dona va estar en el centre de la batalla per l'orientació de l'educació, entesa aquesta com l'element cabdal per a la regeneració del país. D'alguna manera, el suport a la presència femenina a la Universitat va ser més un afany per neutralitzar la seva influència sobre l'home que un veritable interès sobre ella mateixa. Però les dones van saber anar conquerint gradualment l'espai públic a partir de la seva educació superior. En els anys 20 i 30 del segle passat són molt interessants les trajectòries de llicenciades i doctores en l'esfera de la investigació científica, l'educació, el periodisme i la política.

HERNÁNDEZ DÍAZ, José M. (coord.). *De la Junta para la Ampliación de Estudios a la construcción del Espacio Europeo de la Educación Superior (1907-2007)*. Salamanca: Globalia Ediciones Anthema, 2009, 195 pàg.

La commemoració del centenari de la creació de la *Junta para la Ampliación de Estudios e Investigaciones Científicas*, el 2007, va donar lloc a la celebració de diversos actes, conferències, xerrades, jornades, seminaris, publicacions, etc. Amb aquest motiu, la Universitat de Salamanca va convocar les *II Conversaciones Pedagógicas de Salamanca* al voltant de les «Influencias europeas en la pedagogía española contemporánea. De la Junta para la Ampliación de Estudios (JAE) en el Espacio Europeo de la Educación Superior (1907-2007)». L'obra que presentem inclou les conferències pronunciades en el transcurs de les esmentades *II Conversaciones*.

MURO DOMÍNGUEZ, N. *La enseñanza en la Escuela Moderna de Francisco Ferrer y Guardia. Barcelona (1901-1906)*. Burgos: Editorial Gran Vía, 2009.

Aquesta publicació tracta la pedagogia de l'Escola Moderna de Ferrer i Guàrdia, però ho fa des d'una perspectiva de la cultura escolar i dins dels marges que la legislació de l'època donava a les escoles i de l'avanç positivista de les ciències. L'autora analitzà en l'obra l'organització del treball a l'aula (programes, temps, espais, continguts i metodologia de les diferents disciplines). Altres activitats (música, excursions, sortides, extensió escolar...) són igualment revisades. I es realitza un particular estudi de les característiques dels manuals escolars editats per l'Escola Moderna en contrast amb el llibres de text d'altres editorials (Paluzié, Calleja, Dalmau, Álvarez-Ratlles...), pel que fa als llibres de lectura, els d'àrees instrumentals, els de ciències naturals i els de ciències humanes i socials. En l'apartat de fonts i bibliografia s'ofereixen les dades bàsiques dels manuals estudiats.

VÁZQUEZ ROMERO, José Manuel (coord.). *Francisco Giner de los Ríos. Actualidad de un pensador krausista*. Madrid: Marcial Pons Historia, 2009, 309 pàg.

Llibre que reuneix cinc assaigs originals sobre diferents facetes de l'empresa intel·lectual de Francisco Giner de los Ríos (1839-1915). Es pretén a través d'aquells donar a conèixer la varietat i força dels seus interessos, com posen de relleu els seus títols: *El concepte d'estat individual i la seva rellevància biopolítica*, *La idea d'art a F. Giner de los Ríos i les seves implicacions en la vida social*, *El pensament pedagògic-musical de Francisco Giner de los Ríos* i *El krausisme ginerià i la qüestió d'Amèrica*.

DÁVILA, Paulí.; NAYA, Luis M.; MURUA, Hilario. *Bajo el signo de la educación. 100 años de La Salle en Guipuzkoa*. Sant Sebastià: La Salle, Kutxa, Diputació Foral de Guipúscoa, 2009, 3 toms.

Obra en tres toms en la qual es repassa la contribució educativa de La Salle a Guipúscoa. El primer s'ocupa del període de 1904 a 1936, el segon des de l'esmentada data fins a 2006 i, finalment, en un tercer tom s'inclou un extens aparell documental annex d'estadístiques i gràfics de la seva evolució. L'obra completa està a l'abast dels lectors en format digital a l'adreça: <http://www.euskal-hezkuntza.com/espanol/destakatuak.php?id=7>.

GONZÁLEZ CALLEJA, Eduardo. *Rebelión en las aulas. Movilización y protesta estudiantil en la España contemporánea, 1865-2008*. Madrid: Alianza Editorial, 447 pàg.

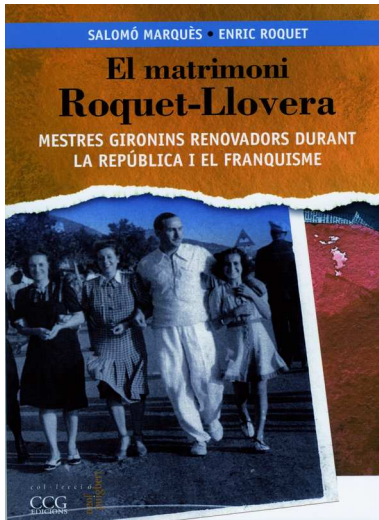
La mobilització escolar té com a característiques específiques la seva discontinuïtat i fragmentació, un àmbit d'actuació restringit, el caràcter estacional de les activitats acadèmiques, els límits temporals de la vida escolar o la diversitat d'interessos que conflueixen en la comunitat universitària. Això ha fet que la capacitat de transformació política de la mobilització escolar hagi resultat molt relativa, i depengui en bona part de la convergència estratègica amb els interessos d'altres col·lectius integrats en la comunitat acadèmica i amb els que nodreixen les accions de protesta d'altres moviments socials i polítics. Aquest llibre proposa un recorregut històric pel segle i mig de contestació escolar a Espanya, des dels aldarulls de la «Nit de Sant Daniel» del

1865 fins a l'actual mobilització contra el marc europeu d'educació superior dissenyat a Bolonya el 1999. L'autor proposa un conjunt de tipus ideals de mobilització estudiantil que inclouen l'aldarull, l'autodefensa corporativa, la reivindicació professional, la competició política, faccionalisme o la sindicació més o menys oficialitzada i burocratitzada. I tracta de comprovar com aquest tipus d'actuacions han anat sorgint i evolucionant en paral·lel als canvis polítics, socials i culturals que han anat afectant les institucions educatives en l'època contemporània.

REKALDE RODRÍGUEZ, Itziar. *Una sociedad escolar en guerra. La educación durante la guerra civil en el País Vasco*. Salamanca: Amarú Ediciones, 2009, 267 pàg.

En els últims anys s'han publicat alguns llibres i articles sobre l'educació en la Guerra Civil. No obstant això, queda molt per dir. Sobretot si ens referim a estudis d'àmbit local o regional. En aquest cas, circumscrit no a tota la Guerra Civil, sinó a aquell període en el qual el País Basc va estar sota el govern republicà, l'interès del tema es realça per tractar-se d'una regió en la qual, en plena Guerra Civil, compartien les responsabilitats polítiques i educatives dos governs, el republicà-central i l'autonòmic-regional, de caràcter preponderantment nacionalista basc. Dos governs units davant un enemic comú, però amb profundes diferències ideològiques. És en aquest marc polític en el qual l'autora estudia successivament, al llarg de quatre amplis capítols, l'escola primària (l'escola basca, la privada i la nacional republicana), el magisteri primari (la formació, l'exercici professional, la depuració, la inspecció i la renovació pedagògica), el segon ensenyament (la reforma republicana, el batxillerat basc, els ensenyaments professionals i tècnics) i l'ensenyament universitari (la universitat basca i alguns desenvolupaments institucionals d'aquest nivell educatiu).

Marquès, Salomó.; Roquet, Enric. *El matrimoni Roquet-Llovera, mestres gironins renovadors durant la República i el Franquisme*. Girona: CCG Edicions, 2009, 119 pàg.

Aquesta publicació presenta la biografia dels mestres Joan Roquet, gironí, i Pilar Llovera, lleidatana. Després dels estudis a l'Escola Normal de Girona, Roquet va començar a treballar de mestre durant la República. Llovera, encara que lleidatana, també estudià a la Normal de Girona durant la República i començà a exercir a principi del franquisme, a l'escola pública de Roses.

A Roses es casaren i exerciren el magisteri, ella a l'escola pública, ell a l'ensenyament privat perquè estava depurat per les autoritats franquistes. A l'Empordà passaren els primers anys del franquisme; pocs anys però molt intensos. Posteriorment els Roquet-Llovera marxaren i exerciren de

mestres en altres poblacions, de manera especial, a Cornellà de Llobregat.

El llibre explica les vivències personals i professionals d'aquestes dues persones, emmarcades a la situació política i educativa de l'època. També s'ofereix una panoràmica general del que va ser l'escola i l'educació a casa nostra durant la República i sota la dictadura franquista.

S'ha escrit a partir dels records d'Enric Roquet i dels documents personals i inèdits que guarda el seu fill. S'hi inclouen documents de l'època amb la intenció que el lector connecti directament amb la història que s'explica. El llibre s'emmarca en la voluntat d'anar recuperant la nostra història (local i general) més recent.

HERNÁNDEZ DÍAZ, José M. (coord.). *Influencias alemanas en la Educación Española e Iberoamericana (1809-2009)*. Salamanca: Globalia Ediciones Anthema, 2009, 581 pàg.

Els passats dies 15, 16 i 17 d'octubre de 2009 es van celebrar les IV Conversaciones Pedagógicas de Salamanca, organitzades pel Departamento de Teoría e Historia de la Educación de la Universitat de Salamanca. L'eix central d'aquestes converses fou Alemanya, aprofitant el bicentenari de la reforma educativa prussiana, iniciada per Wilhelm von Humboldt en 1809. El present volum recull les aportacions que en les esmentades Conversaciones Pedagógicas es realitzaren per diversos especialistes, d'Espanya, Portugal i Alemanya, al voltant de la citada qüestió, i en especial, de la seva recepció a Espanya i Iberoamèrica. Les 40 comunicacions que han estat reunides en el present volum s'han agrupat en quatre seccions: I) Influències alemanyes en el sistema escolar espanyol contemporani; II) Influències alemanyes a l'educació popular a Espanya; III) Influències d'Alemanya en l'educació iberoamericana; IV) Influències d'Alemanya en l'educació de Portugal.

MARTÍNEZ ALFARO, E. *Un laboratorio pedagógico de la Junta para la Ampliación de Estudios. El Instituto-Escuela Sección Retiro de Madrid*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2009, 395 pàg.

El projecte educatiu de l'Instituto-Escuela, impulsat per la Junta para la Ampliación de Estudios, s'inscriu en el context històric de l'Espanya del primer terç de segle XX, quan s'afiançà entre les classes més il·lustrades l'ideal modernitzador i europeista. L'ensenyament en general i la secundària en particular eren factors clau per al progrés general del país, i l'Instituto-Escuela contribuï de manera decisiva en aquest progrés. Tenint com a horitzó l'educació integral dels alumnes, l'Instituto-Escuela introduí els principis de la pedagogia europea tot incorporant a l'ensenyança una metodologia activa, una formació científica i els idiomes moderns. Moltes de les iniciatives que posà en marxa aquesta institució, ignorades o oblidades durant molt de temps, tenen plena vigència hores d'ara.

Encarnació Martínez Alfaro, catedràtica de Geografia i Història de l'IES Isabel la Catòlica de Madrid —on es conserva gran part de l'arxiu i biblioteca de l'Instituto-Escuela— és l'autora d'aquesta publicació, que compta amb un pròleg de Julio Ruiz Berrio.

Aquells que estigueu interessats a donar a conèixer publicacions i/o informacions diverses a través del proper butlletí, ens les podeu fer arribar enviant la informació a les adreces següents: <bernat.sureda@uib.es>, <xisca.comas@uib.es> o <xavier.motilla@uib.es>, o als corresponents de Catalunya, <ramon.tarros@eresmas.net>, o de la Comunitat Valenciana, <m.carmen.agullo@uv.es>.

Direcció: Bernat Sureda, Francesca Comas
Secretari: Xavier Motilla Salas
Corresponsals: Ramon Tarrós (Catalunya) i Carme Agulló (Comunitat valenciana)
Correcció lingüística: Rosa de Ozollo
Maquetació: Catalina Ordinas

DL PM-2519-2002

En aquest número ha col·laborat: Carme Agulló (Universitat de València), Eulàlia Collelldemont (Universitat de Vic), Montserrat Gurrera (Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana), Salomó Marquès (Universitat de Girona), Núria Padrós (Universitat de Vic).

Edita: Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, Àrea de Teoria i Història de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears.
Amb el suport de l'Institut d'Estudis Catalans.

Institut
d'Estudis
Catalans

